

IŠVENGIAMŲ HOSPITALIZACIJŲ STEBĖSENOS REIKŠMĖ RACIONALIZUOJANT SAVIVALDYBIŲ AKTYVAUS GYDYMO LIGONINIŲ VEIKLĄ

Tyrimo vadovas dr. Romualdas Gurevičius

Atsakinga vykdytoja Jonė Jaselionienė

Tyrimo vykdymo laikotarpis – 2024 m.

Tyrimo pagrindimas. Asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumui ir kokybei netiesiogiai vertinti naudojami išvengiamų hospitalizacijų (toliau – IH) dėl ambulatoriškai valdomų ligų arba ambulatorinei priežiūrai jautrių būklių (angl. *ambulatory care sensitive conditions (ACSC)*) rodikliai. Tai gali būti tinkamas įrankis sveikatos priežiūros paslaugų kokybei įvertinti savivaldybių lygmeniu. Nepakankamai efektyvi pirminė sveikatos priežiūra yra vienas iš veiksnių, turinčių įtakos IH dažniui.

Lėtinių neinfekcinių ligų prevencijai, tuo pačiu ir IH mažinimui, svarbus išvengiamų rizikos veiksnių savalaikis nustatymas, poveikio asmens ir visuomenės sveikatai mažinimas, ankstyva diagnozė, laiku suteiktas efektyvus gydymas, gyventojų švietimas, sveikatos stiprinimas. Pakankamas gydytojų skaičius, optimaliai paskirstomi ASPI ištekliai ir geresnis ilgalaikis priežiūros tęstinumas taip pat gali sumažinti IH skaičių. Teikiant veiksmingas ir kokybiškas pirminės sveikatos priežiūros paslaugas pacientams, sergantiems lėtinėmis ligomis, pvz., astma, lėtine obstrukcine plaučių liga, širdies nepakankamumu ar diabetu, jų hospitalizavimo paprastai galima išvengti ir taip užkirsti kelią brangiai kainuojančiam gydymui stacionare. Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) teigimu, net 80–90 proc. asmens sveikatos priežiūros poreikio gali būti patenkinama teikiant ūmių ligų diagnostikos ir gydymo, lėtinių ligų priežiūros, ligų profilaktikos paslaugas pirminio lygio sveikatos priežiūros įstaigose. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas savivaldybių gydymo įstaigoms, kuriose pirminė ambulatorinė pagalba ir stacionarinė pagalba teikiama tai pačiai populiacijai.

Planuojamas tyrimas leis nustatyti IH paplitimo pagal amžių ir lytį netolygumus savivaldybėse, įvertinti Covid-19 pandemijos įtaką ir nustatyti kitus IH rodiklių aspektus, padėsiančius vertinti savivaldybių aktyvaus stacionarinio gydymo paslaugas teikiančių įstaigų veiklą.

Tyrimo tikslas – nustatyti ir įvertinti IH pokyčius ir jų reikšmę, vertinant savivaldybių aktyvaus gydymo ligoninių veiklą.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti erdvinį IH paplitimą pagal amžių ir lytį Lietuvoje ir savivaldybėse;
2. Palyginti Lietuvos IH rodiklių pokyčius 2018–2022 m. savivaldybių ligoninėse;
3. Įvertinti COVID-19 įtaką IH rodiklių pokyčiams;

4. Nustatyti IH paplitimo ir šeimos gydytojų skaičiaus, demografinės senatvės koeficiento, medianinio amžiaus, lovos funkcionavimo ir kitų aktyvaus gydymo ligoninių veiklos rodiklių pokyčius ir jų ryšį savivaldybėse;
5. Nustatyti IH kainą ir preliminarias išlaidas pagal IH ligų grupes.

Tyrimo metodika. IH rodikliai bus skaičiuojami remiantis atnaujinta metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2021 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. V-2893 „Dėl Išvengiamų hospitalizacijų rodiklių sąrašo ir išvengiamų hospitalizacijų rodiklių skaičiavimo metodikos patvirtinimo“. Tyrimui bus naudojami PSDF informacinės sistemos SVEIDRA 2018–2022 m. duomenys ir nuolatinių Lietuvos gyventojų duomenys (vidutinis metinis gyventojų skaičius) pagal amžių, lytį ir administracinę teritoriją. IH rodikliams 1 000 gyv. skaičiuoti bus atrinkti IH atvejai pagal asmens stacionarinio gydymo kortelės pirmojo aktyviojo gydymo etapo duomenis, išskyrus aktyviojo gydymo stacionaro dienos atvejus. Bus skaičiuojama 2018–2022 m. laikotarpio IH dažnio rodiklių dinamika, procentinė IH dalis nuo visų aktyvaus gydymo hospitalizacijų, metinis procentinis pokytis, vidutinis kasmetinis procentinis kitimas ir kiti rodikliai, bus nustatytas IH dažnio ir šeimos gydytojų skaičiaus, demografinės senatvės koeficiento, medianinio amžiaus, lovos funkcionavimo rodiklių ryšys savivaldybėse. Analizei reikalingi duomenys bus parengti, sutvarkyti ir analizuojami su MS Excel programa ir statistinės analizės programomis: IBM SPSS Statistic 19 bei WinPepi.

Laukiami rezultatai. Tyrimo metu gauti rezultatai suteiks informacijos apie IH paplitimo netolygumus, pokyčius ir ryšį su kai kuriais demografiniais ir ligoninių veiklos rodikliais savivaldybėse ir Lietuvoje, leis įvertinti preliminarias IH išlaidas, COVID-19 pandemijos įtaką. Be to, suteiks papildomos vertės kasmetinei IH rodiklių stebėsenai savivaldybėse, leis įvertinti savivaldybių ligoninių padėtį Lietuvos kontekste. Gauti rezultatai padės įvertinti IH stebėsenos svarbą vertinant savivaldybių ligoninių veiklą, pasitarnaus formuojant ligoninių veiklos įvertinimo kriterijus ir plėtojant pirminės ambulatorinės sveikatos priežiūros paslaugų aprėptis. Taip pat padės sveikatos politikos formuotojams nustatyti savivaldybių ligoninių veiklos optimizavimo kryptis ir priimti sprendimus racionalizuojant ligoninių veiklą bei planuojant išteklių paskirstymą.

Daugiau informacijos gali suteikti Higienos instituto Sveikatos informacijos centro Biostatistinės analizės skyriaus vyriausioji specialistė Jonė Jaselionienė el. p. jone.jaselioniene@hi.lt.